

”Hyvin toteutettu musiikki on aina hyvin toteutettua musiikkia”

Viisi näkökulmaa metallimusiikin käyttämiseen seurakunnan
musiikkityössä

Maria Aaltonen

Kirjallinen työ

Kirkkomusiikin koulutusohjelma

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia, Helsinki

Kevät 2023

Tutkielman tai kirjallisen työn nimi	Sivumäärä
”Hyvin toteutettu musiikki on aina hyvin toteutettua musiikkia”: Viisi näkökulmaa metallimusiikin käyttämiseen seurakunnan musiikkityössä	20
Tekijän nimi	Lukukausi
Maria Aaltonen	kevät 2023
Aineryhmän nimi	
Kirkkomusiikin ja urkujen aineryhmä	
<p>Tutkimuksessa selvitetään viiden henkilön suhtautumista metallimusiikin käyttämiseen seurakunnan musiikkityössä. Tarkentavat tutkimuskysymykset ovat: Vaikuttavatko lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteet sekä haastateltavan tausta nykyiseen suhtautumiseen metallimusiikkiin? Miten haastateltavat näkevät kirkkomusiikin ja metallimusiikin suhteen? Miten tekstin ja musiikin suhde sekä kirkollisen tilaisuuden luonne vaikuttavat musiikkivalintoihin? Minkälaisia positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia metallimusiikin käyttämisellä voisi olla seurakunnassa?</p> <p>Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluin. Haastateltavista jokainen oli tekemisissä metallimusiikin, kirkkomusiikin tai molempien kanssa.</p> <p>Taustaan liittyvillä tekijöillä näyttää olevan melko vähäinen vaikutus haastateltavien nykyiseen suhtautumiseen metallimusiikkiin. Haastatteluaineistossa on kuitenkin havaittavissa yhteys vanhoillislestadiolaisen perhetaustan ja metallimusiikkia koskevan kriittisen suhtautumisen välillä. Instrumentaalinen metallimusiikki, esimerkiksi urkusovitukset ja improvisoinnit, koetaan vastauksissa helpompana toteuttaa messuissa kuin laulettu metallimusiikki, koska sanoitusten yhteensovittaminen kirkkopyhän sanomaan voi olla haasteellista.</p>	
Hakusanat	
metallimusiikki, kirkkomusiikki, seurakunnan musiikkityö, Suomi, 2020-luku	
Tutkielma on tarkistettu plagiointitarkastusjärjestelmällä	
28.4.2023	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	4
2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	6
2.2 SEURAKUNNAN MUSIIKKITYÖ JA METALLIMUSIIKKI	6
3 MENETELMÄT JA AINEISTO.....	9
4 SUHTAUTUMINEN METALLIMUSIIKIN KÄYTTÄMISEEN SEURAKUNNAN MUSIIKKITYÖSSÄ.....	11
4.1 HAASTATELTAVAN TAUSTAN VAIKUTUS.....	11
4.2 KIRKKOMUSIIKIN JA METALLIMUSIIKIN SUHDE	11
4.3 METALLIMUSIIKIN SOVELTUVUUS SEURAKUNNAN MUSIIKKITYÖHÖN	13
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	16
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS.....	18
LIITE	20

1 JOHDANTO

Capital of Metal -verkkosivun mukaan Suomesta löytyy yli 50 metalliyhtyettä sataatuhatta ihmistä kohden, mikä tietävästi on väkilukuun suhteutettuna eniten maailmassa (*Which city is the capital of metal?*). Metallimusiikki elää tämän perusteella osana suomalaista kulttuuria, ja monet suomalaiset metalliyhtyeet, kuten Nightwish, Apocalyptica ja Amorphis, ovat todella menestyneitä myös ulkomailla (*Musiikin eri aikakaudet*).

Metallimusiikki on ollut minulle läheisin musiikin genre jo esikouluikäisestä asti. Välillä kuitenkin olen törmännyt ennakkoluuloihin, joiden mukaan metallimusiikin kuuntelijat ovat kirkonpolttajia, saatananpalvojia tai jollain tapaa epäilyttäviä, koska kuuntelevat sellaista musiikkia (ks. Kauppinen 2017). Ehkäpä oma lapsuuteni, jolloin isosiskoni kuunteli Teräsbetonia ja Nightwishia ja vanhempani lauloivat kirkkokuorossa, vaikutti siihen, ettei minulla ole ollut metallimusiikkia kohtaan minkäänlaisia ennakkoluuloja. Koska omaa lempimusiikkiani on niin sanottu raskas musiikki, mutta opiskelen kuitenkin kirkkomusiikkia, halusin selvittää, miten näiden kahden yhdistämiseen suhtaudutaan. Toteutin kirkkomusiikin koulutusohjelman maisterintutkinnon opinnäytteessäni pyhäinpäivän messun, johon liitin sovittamaani metallimusiikkia uruille, laululle, sähkökitaralle, kuorolle ja sellolle, sekä käytin kyseiselle genrelle ominaisia soinnutuspiirteitä liturgisissa osissa. Olen myös töissä sovittanut uruille kirkkopyhän aiheeseen sopivaa metallimusiikkia, joten minulla on jonkin verran käytännön kokemustakin aiheesta. Omissa töissäni vastaanotto seurakuntalaisilta on ollut positiivista, mutta uskon sen eniten johtuvan siitä, että he eivät ole tunnistanee soittamaani musiikkia metallimusiikiksi.

Haastattelin tätä kirjallista työtäni varten viittä henkilöä, joista jokainen on tekemisissä metallimusiikin, kirkkomusiikin tai molempien kanssa. Tutkimukseni tehtävänä on selvittää, miten haastattelemiä ihmisiä suhtautuvat metallimusiikin käyttämiseen seurakunnan musiikkityössä. Tarkentavat tutkimuskysymykseni ovat: Vaikuttavatko lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteet sekä haastateltavan tausta nykyiseen suhtautumiseen metallimusiikkiin? Miten haastateltavat näkevät kirkkomusiikin ja metallimusiikin suhteen? Miten tekstin ja musiikin suhde sekä kirkollisen tilaisuuden

luonne vaikuttavat musiikkivalintoihin? Minkälaisia positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia metallimusiikin käyttämisellä voisi olla seurakunnassa?

Tutkimusmenetelmänä on teemahaastattelu, koska haluan päästä mahdollisten ennakkoluulojen tai niiden puutteen juurille. Valitsin teemahaastattelun strukturoidun lomakehaastattelun sijaan, koska siinä teemat ovat kaikille haastateltaville samat, mutta niiden järjestystä voi muuttaa haastattelun kulun mukaan ja tarpeen vaatiessa kysyä tarkentavia kysymyksiä (Hirsjärvi ja Hurme 2011, 48). Selvitän haastateltavien taustaa, sitä miten paljon kukin heistä on nuorempana ollut tekemisissä kirkkomusiikin tai seurakunnan toiminnan kanssa, heidän nykyisiä työtehtäviään sekä harrastuksia. Tutkin, mitä ajatuksia kirkkomusiikki ja metallimusiikki tai niiden yhdistäminen osana seurakunnan musiikkityötä herättää.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Aikaisemmat tutkimukset

Metallimusiikin ja kirkon suhdetta on aiemmin käsitelty Anna Sauraman pro gradu -tutkielmassa *Kirkko ja metalli: diskurssit metallimessun herättämässä keskustelussa* (2012), jossa tutkittiin metallimessun herättämää keskustelua 2.10.2005–31.7.2006 internetissä kolmella eri foorumilla. Saurama (2012, 56–58) löysi tutkimuksessaan viisi erilaista diskurssia, joissa suhtautuminen metallimusiikkiin kirkollisessa yhteydessä vaihteli myönteisestä hyvin kielteiseen.

Kristillistä metallia on aiemmin tutkinut Henna Jousmäki väitöskirjassaan *Christian metal online: the discursive construction of identity and culture* (2015), jossa hän tarkasteli kristillisen metallin ilmiötä mikrotason diskurssin ja identiteetin perspektiivistä. Jousmäen tutkimus osoittaa, kuinka kristillisten uskomusten ja arvojen sekä metallimusiikin musiikillisten ja esteettisten käytäntöjen fuusio tapahtuu multisemioottisesti, Raamatusta ei käytetä varsinaisesti suoria lainauksia, kristillisen metallin lyriikat näyttävät kehottavan uskoon ja Jumalalle keskustelemiseen sekä paholaisen ilmiantoon. (Jousmäki 2015, 75–79.)

Mia Anderssén-Löf (2013, 73–92) on kirjoittanut metallimessusta artikkelin Porvoon hiippakunnan erityismessuja käsittelevässä kirjassa *Från ökenmässan till hårdrock halleluja*, jossa hän kuvaa kokemustaan kyseisestä messusta. Tuomasmessun toteutuksesta kanttorin näkökulmasta on puolestaan kirjoittanut Tiina Lampinen (2016) opinnäytetyössään *Eryitysmessu – haaste ja mahdollisuus kanttorille. Tuomasmessun käytäntö kanttorin näkökulmasta*. Lampinen kertoo kokemuksestaan Tuomasmessun toteuttamisesta Iitin seurakunnassa, minkä lisäksi hän tutkii seitsemän kanttorin kokemuksia tällaisen erityismessun toteuttamisesta ja työstämisestä. Lampisen (2016, 25) tutkimuksen mukaan kanttorit toivovat bändisoittimiin ja äänentoistoon lisäkoulutusta.

2.2 Seurakunnan musiikkityö ja metallimusiikki

Seurakuntien musiikkityöllä tarkoitan tässä tutkimuksessa kanttorien tai muiden seurakuntamusikoiden ohjaamaa toimintaa seurakunnissa, kuten jumalanpalveluksia,

kirkollisia toimituksia ja erilaisia musiikkitilaisuuksia eri ikäisten osallistujien kanssa. Tutkimukseni painottuu erityisesti kanttorien tekemään musiikkityöhön.

Musiikki on tärkeä osa jumalanpalveluksia, mutta musiikkia on mukana myös seurakuntien muussa toiminnassa. Monissa seurakunnissa toimii kuoroja eri ikäisille ja eri genreille, bändejä ja musiikkileikkikouluja. Kirkkokonsertit ja Kauneimmat joululaulut ovat myös osa seurakuntien musiikkitarjontaa. (*Musiikkia moneen makuun.*)

Seurakunnan musiikkityössä erilaiset genret pääsevät esiin myös erityismessuissa. Näistä tunnetuimpia ovat Metallimessut, Iskelmämessut, Tangomessut ja Tuomas yhteisön viikoittain järjestämät Tuomasmessut Helsingin Mikael Agricolan kirkossa. Erityismessujen musiikki noudattaa usein jotakin tiettyä musiikkityyliä. (*Messu eli jumalanpalvelus kokoaa kristityt yhteen; Tuomasmessut.*)

Esa Lilja tarkastelee väitöskirjassaan *Theory and Analysis of Classic Heavy Metal Harmony* (2009), kuinka termit *heavy* ja *metal* olivat lehdistön antamia adjektiiveja, joilla yritettiin kuvata 1960-luvulla syntynyttä uutta suuntausta rock-musiikissa. 1970-luvulle tultaessa termi vakiintui genreä kuvaavaksi substantiiviksi, mutta sen määrittelemisen, mitä *heavy metal* on, ei ole yksinkertaista. Tähän vaikuttaa määrittelijän sukupolvi ja ikä, kulttuurinen tausta ja yleiset kuuntelutottumukset sekä geopoliittinen sijainti tai maanosa. (Lilja 2009, 21–22.) Lilja käsittelee väitöskirjassaan klassista *heavy metal* -musiikkia, jonka hän määrittelee ajoittuvan 1960-luvun lopulta noin 1980-luvun puoliväliin. Tälle aikavälille Lilja sijoittaa muun muassa yhtyeet Black Sabbath, Deep Purple, Led Zeppelin, Judas Priest ja Iron Maiden.

Omassa tutkimuksessani käytän samansuuntaista määritelmää kuin Ilppo Lukkarinen pro gradu -tutkielmassaan *Metallimusiikki paperilla: diskurssianalyysi Juho Juntusen artikkelista "Raskas metalli"* (2006). Lukkarinen (2006, 6) erittelee *hevin* viittavan raskaampaan musiikkiin 1970–1980-luvuilla, ja *metallin* 1980-luvulta nykypäivään. Kuten Lukkarinen, viittaa omassa tutkimuksessani metallimusiikilla raskaampaan musiikkiin 1970-luvulta nykypäivään, ja luen alalajit, kuten *black metal* (musta metalli), *power metal* (voimametalli), sinfoninen metalli (*symphonic metal*) ja viikinkimetalli (*viking metal*) kuuluvaksi tämän kattotermin alle. Käytän alalajeista niiden puheeseen vakiintuneita muotoja, joista osa on englanniksi ja osa suomeksi.

Omat määritelmäni edellä mainituille genreille ovat seuraavat: *Black metallille* on tyypillistä synkkyys ja sanoitukset, jotka kuvaavat usein luontoa ja pimeyttä, sekä tyypilliset bändisoittimet (sähkökitara, sähköbasso, rummut) ilman koskettimia. *Power metallille* on tyypillistä korkealta laulava laulaja, virtuoosiset kitarariffit ja soittimina kaikki tyypilliset bändisoittimet. *Sinfonisessa metallissa* metallimusiikki kohtaa klassisen musiikin, laulaja laulaa usein klassisella tyylillä ja taustalla kuulee sinfoniaorkesterin. *Viikinkimetallin* sanoitukset käsittelevät usein viikinkiaiheita, ja siinä on kansanmusiikille ominaisia piirteitä.

3 MENETELMÄT JA AINEISTO

Käytin tutkimusmenetelmänä teemahaastattelua. Haastattelemistani henkilöistä yksi on kanttori, yksi on pappi, yksi on metallimusiikin parissa työskentelevä toimittaja ja kaksi muuta ovat eri taustoista lähtöisin olevia kirkkomusiikin opiskelijoita. Näin sain haastatteluihin hajontaa, koska haastateltavat edustavat eri aloja, he tulevat eri taustoista, mutta kukin heistä liittyy vähintään yhteen tutkimukseni teemaan. Opiskelijat tuovat myös nuoremman sukupolven näkökulman asiaan. Kirkkomusiikin edustajien eli kanttorin ja opiskelijoiden kanssa paneuduin aiheeseen yksityiskohtaisemmin heidän ammattinsa ja kokemuksensa vuoksi, koska heillä on käytännön kokemusta erilaisten musiikkityylien toteuttamisesta osana työtään.

Otin yhteyttä haastateltaviini sosiaalisen median kanavien ja sähköpostin kautta. Saatuaani heiltä suostumuksen osallistumiseen sovimme haastattelujen ajankohdat ja -paikat. Haastattelujen kesto vaihteli 32:sta minuutista tuntiin ja kahdeksaan minuuttiin. Käytin haastattelumenetelmää, jossa tarkkojen kysymysten sijaan käsitelin haastateltavien kanssa tiettyjä teemoja, joista keskustelimme yhdessä (Hirsjärvi ja Hurme 2011, 48). Pelkällä strukturoidulla kyselylomakkeella olisi ollut hankalampi selvittää suhtautumisen juurisyitä. Teemahaastattelussa pääsin tarvittaessa esittämään lisäkysymyksiä ja tarkennuksia, mikäli en saanut ymmärrettävää vastausta alkuperäiseen teemaan liittyvään kysymykseeni.

Ilmoitin etukäteen haastateltaville tutkivani heidän suhtautumistaan metallimusiikin käyttöön seurakunnan musiikkityössä, mutta tarkemmat teemat kerroin vasta haastattelutilanteessa. Kerroin käsitteleväni haastattelussa henkilökohtaisia aiheita, ja annoin haastateltaville vapauden jättää vastaamatta näin halutessaan. Äänitin jokaisen haastattelun ja litteroin haastatteludialogit kokonaisuudessaan (Hirsjärvi ja Hurme 2011, 138). Äänitykset ja litteroinnit ovat haastattelijan hallussa. Vertasin haastatteluja keskenään teemoittain, ja hain yhtäläisyyksiä tai eroavaisuuksia haastattelemieni henkilöiden välillä. Käytän haastatteluaineistoa vain tätä tutkimusta varten, ja käsitelen haastattelemiani ihmisiä anonymisti.

Toteutin haastattelut joko puhelimitse, Sibelius-Akatemian tiloissa tai haastateltavan kotona. Toivoin ensisijaisesti pääseväni haastateltavien luo tekemään haastatteluja, jotta haastattelutilanne olisi ollut haastateltavalle mahdollisimman rento. Koska tutkimukseni käsittelee henkilökohtaisia aiheita, ajattelin, että tutussa ympäristössä haastateltavalla voisi olla rennompaa olla. Koin omana haasteenani, miten saisin luotua luottamuksellisen keskustelutilanteen, jossa saisin vastaukset tutkimuskysymyksiini. Pohdin myös, miten haastattelupaikan sijainti vaikuttaa omaan luontevuuteeni haastattelijana.

Tutkin, onko haastateltavilla ennakkoluuloja metallimusiikin käyttämisestä kohtaan ja jos on, niin vaihtelevatko ennakkoluulot riippuen haastateltavan ihmisen alasta tai iästä. Tutkin myös, mitä mahdollisuuksia metallimusiikki haastateltavien mielestä voisi tarjota seurakunnan musiikkityölle. Toivoin, että haastateltavien asenne olisi avoin metallimusiikkia kohtaan, mutta ennako-oletukseni oli, että mitä vanhempi haastateltava on, tai mikäli hänen lapsuudessaan perhe ja muu kasvu-ympäristö on suhtautunut varauksellisesti metallimusiikkia kohtaan, sitä enemmän ennakkoluuloja kyseisellä henkilöllä on. Tämä siitä syystä, että aiemmin jumalanpalvelusmusiikki on painottunut virsiin ja urkumusiikkiin (*Kirkon musiikki kantaa sanomaa*).

Analysoidessa käytin aineistolähtöistä koodaamista, jossa luokittelin litteroituja haastatteluja eri teemojen mukaan (Juhila s.a.). Haastatteluista nousi kolme luokkaa: (1) haastateltavan taustan vaikutus, (2) kirkkomusiikin ja metallimusiikin suhde sekä (3) metallimusiikkia sisältävän tilaisuuden luonne. Näiden alaluokkia käsittelem seuraavassa luvussa.

4 SUHTAUTUMINEN METALLIMUSIIKIN KÄYTTÄMISEEN SEURAKUNNAN MUSIIKKITYÖSSÄ

4.1 Haastateltavan taustan vaikutus

Haastattemieni henkilöiden lapsuusajan perheiden seurakunta-aktiivisuudessa oli eroja. Kahden haastateltavan perhe ei ollut osallistunut seurakunnan toimintaan hänen lapsuusaikanaan. Yksi haastateltava oli kasvanut vanhoillislestadiolaisessa perheessä, jossa oli myös osallistuttu hengellisiin yhteislaulutilaisuuksiin ja laulettu hengellisiä lauluja kotona pianon säestyksellä. Kahdessa muussa perheessä yksi tai kaksi vanhempaa oli osallistunut seurakunnan toimintaan. Yhtä näistä viimeksi mainituista perheistä luonnehdittiin kuitenkin ”hyvin tapakristityiksi”, kun taas toisessa perheessä vastaajan vanhempi oli ollut aktiivinen kirkkokuorolainen.

Kaikkien haastateltavieni lapsuusajan perheet olivat suhtautuneet positiivisesti kirkkomusiikkiin, ja kolme vastaajaa mainitsi perheensä arvostaneen joko kirkkomusiikkia, kanttoreita tai molempia. Perheiden suhtautumisessa metallimusiikkiin oli kuitenkin selviä eroja. Vain yhden haastateltavan perheessä oli suhtauduttu metallimusiikkia kohtaan arvostavasti, toisessa perheessä suhtautuminen oli neutraalia, kahdessa muussa perheessä sitä ei kielletty kuuntelemasta, mutta suhtautuminen ei ollut erityisen positiivista. Yhden haastateltavan perheessä se oli ”pahinta mahdollista kuunneltavaa”. Perheessä, jossa oli suhtauduttu arvostavasti metallimusiikkia kohtaan, oli siis myös arvostettu kirkkomusiikkia. Tämä ei kuitenkaan pätenyt kaikissa tapauksissa toiseen suuntaan, sillä yhdessä perheessä, jossa arvostettiin kirkkomusiikkia, suhtauduttiin torjuvasti metallimusiikkiin. Haastatteluaineistossani oli havaittavissa yhteys vanhoillislestadiolaisen perhetaustan ja metallimusiikkia koskevan kriittisen suhtautumisen välillä.

4.2 Kirkkomusiikin ja metallimusiikin suhde

Kun pyysin haastateltaviani kertomaan ajatuksiaan seurakunnan musiikkityöstä, kirkkomusiikista ja metallimusiikista, vastaukset erosivat toisistaan paljon. Seurakunnan musiikkityöstä puhuttaessa kaksi vastaajaa nosti esiin varhaiskasvatuksen tai nuoret, kolmas kertoi seurakuntalaisten osallistamisesta ja neljäs viittasi kanttoreiden vähyyteen

ja ylikuormitukseen. Viides haastateltava kertoi ennen tarkempaa tutustumistaan asiaan ajatelleensa seurakunnan musiikkityön olevan ”aika höttöä”, mutta nykyään hänen mielestään on havaittavissa halua kehittää musiikkia monipuolisempaan suuntaan. Tässä kysymyksessä vastaajat toivat esiin poikkeavia näkökulmia: osa pohti asiaa kokijan ja osa tekijän näkökulmasta. Ei kuitenkaan ollut niin, että kaikki kolme kirkkomusiikin parissa työskentelevää tai opiskelevaa haastateltavaani olisivat pohtineet seurakunnan musiikkikasvatusta vain tekijän näkökulmasta.

Kirkkomusiikkia kuvaillessaan kaksi haastateltavaa mainitsi musiikin vaikuttavuuden, kuten ”jumalallinen pakanallisessa mielessä” ja ”mielettömät soundit”. Yksi vastaaja kuvasi kirkkomusiikin olevan laaja käsite, joka sisältää ”hirveästi erilaista musiikkia”, toinen vastaaja luonnehti kirkkomusiikkia korkeatasoiseksi, lohduttavaksi ja inspiroivaksi. Kolmas vastaaja ei tehnyt eroa kirkkomusiikin ja muun musiikin välille, koska ”on olemassa musiikki”. Kirkkomusiikkia yleisesti haastateltavani kuvasivat suureelliseksi: isot urut ja isot kuorot, suuret kirkkomusiikkiteokset. Oli mielenkiintoista huomata, ettei tätä sama suureellisuutta tullut esille puhuttaessa seurakunnan musiikkityöstä, ellei puhuttu työmäärän suuruudesta.

Metallimusiikkikin jakoi mielipiteet. Kaksi vastaaja kuvasi sitä synkäksi, mutta toinen heistä lisäsi sen voivan olla myös iloista. Metallimusiikkia kuvattiin myös fanien osalta jakautuneeksi, korkeatasoiseksi musiikkigenreksi, jonka muusikkoja arvostaa todella paljon. Yksi haastateltava nimesi metallimusiikin suosikkigenrekseen. Yhdellä haastateltavalla oli lapsuudessa muodostunut negatiivinen kuva metallimusiikista suhteen ollessa nykyään neutraali, mutta lapsuuden asenteiden vaikutuksesta hän ei oma-aloitteisesti hakeudu sen pariin. Toisaalta toisella haastateltavalla nimenomaan lapsuusmuistot herättävät metallimusiikista nostalgisia ajatuksia, koska hänen perheenjäsenensä on metallimusikko. Kolme muutakin haastateltavaa olivat aloittaneet raskaamman musiikin kuuntelun jo lapsuudessa.

Kaikki vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että uruilla voi soittaa metallimusiikkia, ja se toimii. Yksi haastatelluista totesi:

– – metallimusiikkihan oikeesti syttyy ihan eri tavalla eloon, kun sitä toteuttaa urkujen kanssa tai orkesterin kanssa, koska se on tosi

orkestraalista musiikkia – – verrattuna esimerkiksi johonki tälläseen synteettisesti tuotettuun poppiin, joka ei vaan herää vaikka sitä soittas millä soittimilla.

Kukin haastateltava kuvaili käsitteitä seurakunnan musiikkityö, kirkkomusiikki ja metallimusiikki hyvin erilaisista näkökulmista ja lähtökohdista. Selkeä kahtiajako oli siinä, kuvailivatko haastateltavat seurakunnan musiikkityön, kirkkomusiikin tai metallimusiikin merkitystä tekijälle vai kokijalle. Tämä yllätti, sillä olin olettanut saavani kuvailuja vain kokijan näkökulmasta. Yhteistä musiikkityöliien kuvailuille oli suurellisuus ja korkeatasoinen musiikin tekeminen. Selkein ero musiikkityöliien välillä oli kirkkomusiikin linkittyminen klassiseen musiikkiin ja erityisesti urkumusiikkiin, kun taas metallimusiikista keskustellessa esiin nousivat bändisoittimet ja bändit.

4.3 Metallimusiikin soveltuvuus seurakunnan musiikkityöhön

Lähes kaikki haastateltavat suhtautuivat kriittisesti siihen, voiko metallimusiikkia sisällyttää sellaisenaan osana seurakunnan tilaisuuksia, esimerkiksi nauhalta soitettuna. Metallimusiikin sovittaminen esimerkiksi uruille oli enemmän hyväksyty ajatus. Genren sävelkieli ja sanoitukset ovat joskus aika synkkiä, joten niiden kanssa tulisi olla varovainen. Yksi haastatelluista kuitenkin viittasi myös Vanhan testamentin tekstien synkkyyteen, joten synkkyys sinänsä ei ole hänen mielestään kirkollisen käyttämisen este. Toinen vastaaja viittasi metallilyriikoissa välillä esiintyviin Saatanaan ja pimeyden voimiin, ja hänestä tärkeintä on miettiä mitä on tekemässä ja missä. Kolme haastatelluista viittasi kappaleiden sanomaan, joko niin että sanoman tulee olla yhteneväinen kirkkopyhän tekstien ja teeman kanssa tai sanoman tulee olla yhdistettävissä niihin. Kahden haastatellun mielestä on helpompaa käyttää lyriikoiltaan hengellistä tai Jumalasta kertovaa musiikkia kuin maallista, koska maallisten sanoitusten kanssa on käytettävä tarkempaa harkintaa.

Soittimille sovitetusta musiikista kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että minkä tahansa kappaleen lyhyttä osaa voi käyttää virren alkusoittona, mikäli kyseinen musiikki poljennollisesti tai musiikillisesti sopii virteen. Yksi haastatelluista ajatteli, että

instrumentaalisessa versiossa ei haittaa, vaikka kappaleen sanoma olisi ristiriidassa kirkkopyhän sanoman kanssa. Kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että maallisesta kappaleesta voi käyttää pidempää osaa, mikäli sen sanoma ei ole ristiriidassa kirkon sanoman ja evankeliumin kanssa. Yksi haastatelluista viittasi siihen, kuinka klassista musiikkia käytetään metallimusiikkia enemmän jumalanpalveluksissa, vaikka sen alkuperäinen sanoma ei ole ollut hengellinen ja koska klassisen musiikin sävelmaailma on helpompi hyväksyä.

Niin sanotuissa normaaleissa messuissa tai vastaavissa jumalanpalveluksissa haastateltavat kokivat metallimusiikin käytön haastavaksi. Tarkoitin haastatteluissa käsitteellä ”normaali messu” tai ”normaali jumalanpalvelus” sunnuntaiaamuisin, yleensä kello 10 järjestettävää messua tai sanajumalanpalvelusta. Metallimusiikin käyttö sellaisenaan, esimerkiksi nauhalta soitettuna, voi kahden haastateltavani mukaan olla liian vierasta tai järkyttää etenkin ikäihmisiä. Kaksi haastateltavaa oli sitä mieltä, että jos kappaleet tukevat kirkkopyhän sanomaa, niitä voi käyttää. Yksi haastateltava ei kieltäisi metallimusiikin soittamista jumalanpalveluksessa, mutta vierastaa ajatusta eikä haluaisi osallistua sellaiseen jumalanpalvelukseen. Ajatus metallimusiikin sovittamisesta esimerkiksi urkukappaleeksi vaikuttaa hänestä kuitenkin kiinnostavalta. Saman haastateltavan mielestä sopivampi ajankohta metallimusiikkia sisältävälle jumalanpalvelukselle voisi olla perjantai-ilta sunnuntaiaamun sijaan. Yksi haastatelluista ei osannut sanoa, mitä ongelmia tai haasteita metallimusiikin sisällyttäminen voisi tuoda, koska hänellä ei ole sen toteuttamisesta kokemusta. Positiivisena puolena tuli esille, että messussa kuultua musiikkia voisi kuunnella kotonakin, ja että seurakuntalaisista voisi olla mukavaa kuulla omaa lempimusiikkia osana messua.

Useampi vastaaja nosti esille musiikin toteuttamisen tavan. Yksi haastatelluista totesi: ”hyvin toteutettu musiikki on aina hyvin toteutettua musiikkia”, millä hän viittasi siihen, että tärkeintä on laadukas ja korkeatasoinen tekeminen musiikin lajista riippumatta. Kaksi muuta haastateltavaa kokivat, että jos metallimusiikkia soittaa jumalanpalveluksessa uruille sovitettuna, seurakuntalaiset eivät välttämättä tunnista sitä edes metallimusiikiksi, koska se muistuttaa tyyliltään klassista musiikkia. Yksi vastaaja myös lisäsi, että improvisoinnilla ja musiikin sovittamisella voi madaltaa kynnystä käyttää metallimusiikkia.

Vastaajien mielipiteet jakaantuivat metallimusiikin käyttämisestä osana tietyille ikäryhmälle suunnattua tilaisuutta, tässä tapauksessa muuta kuin messua. Osa koki, että nuorten kanssa voisi olla luontevampaa soittaa metallimusiikkia kuin vanhempien. Yhden haastateltavan mielestä olisi tärkeää valita kohderyhmälle mieluisaa musiikkia, joka auttaisi osallistujia sisäistämään tilaisuuden aiheen ja kohdistamaan ajatuksensa siihen. Haastateltava ei vastauksessaan kuitenkaan kertonut, voisiko metallimusiikki olla senioreille mieluisinta musiikkia. Osa vastaajista toi esille sen, että nykyisin iäkkäämmät ihmiset ovat eläneet nuoruuttaan rockin ja *heavy metalin* syntyessä.

Kirkollisiin toimituksiin, erityisesti häihin ja hautajaisiin, kaikki haastateltavani kokivat metallimusiikin sopivan. Kaksi heistä kuitenkin sanoi kappaleen sisällön ja sanoman ratkaisevan soveltuvuuden näissäkin tapauksissa.

Kaikissa haastatteluissa peräänkuulutettiin rohkeutta. Osa vastaajista koki, että kanttorit pitäytyvät turvallisissa musiikkivalinnoissa etenkin jumalanpalveluksissa. Useampi haastateltava totesi, että kanttorin on pystyttävä perustelemaan tekemänsä musiikilliset valinnat.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Nykypäivänä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalveluksiin on tullut urkumusiikin ja virsien rinnalle monipuolisesti muutakin musiikkia. Halusin tässä kirjallisessa työssäni selvittää, minkälainen suhtautuminen haastatteleillani henkilöillä on metallimusiikin käyttämiseen osana seurakunnan musiikkityötä. Vaikuttavatko lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteet ja haastateltavan tausta nykyiseen suhtautumiseen? Miten haastateltavat näkevät kirkkomusiikin ja metallimusiikin suhteen? Miten tekstin ja musiikin suhde sekä kirkollisen tilaisuuden luonne vaikuttavat musiikki-valintoihin? Minkälaisia positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia metallimusiikin käyttämisellä voisi olla seurakunnassa? Tutkimukseni ei kuitenkaan anna kovin laajaa kuvaa ihmisten mielipiteistä, koska haastateltavien määrä oli pieni.

Taustaan liittyvillä tekijöillä näyttää olevan melko vähäinen vaikutus haastateltavien nykyiseen suhtautumiseen metallimusiikkiin. Haastatteluaineistossani on kuitenkin havaittavissa yhteys vanhoillislestadiolaisen perhetaustan ja metallimusiikkia koskevan kriittisen suhtautumisen välillä. Kirkkomusiikkia kuvailtiin klassisena musiikkina ja erityisesti urut nousivat esiin. Metallimusiikista näiden sijasta kuvailtiin bändejä ja bändisoittimia. Yhteisenä piirteenä vastaajat kokivat suurellisuuden ja korkeatasoisen tekemisen. Soittimin toteutettu metallimusiikki, etenkin sovitukset ja improvisoinnit, koettiin helpompana toteuttaa messuissa kuin laulettu metallimusiikki, koska sanoitusten yhteensovittaminen kirkkopyhän sanomaan voi olla haasteellista. Kirkolliset toimitukset koettiin tässä suhteessa messua helpompina tilaisuuksina, koska niissä sanoituksia ei yleensä arvioida yhtä kriittisesti kuin messuissa.

Haastatteluja tehdessäni suurimmaksi haasteeksi ei muodostunutkaan luottamuksellisen ja turvallisen ympäristön luominen henkilökohtaiselle keskustelulle, vaan aiheessa pysyminen. Huomasin, että olisin halunnut jatkaa keskusteluja vielä paljon pidempään ja syventyä perusteellisemmin haastateltavieni mielipiteisiin. Huomasin joissakin haastatteluissa haasteenani vaikeuden keskittyä tutkimukseni kannalta olennaiseen.

Tutkimukseni tarkoituksena on herättää keskustelua nykyaikaisesta seurakunnan musiikkityöstä ja mikä siinä on hyväksyttävää. Vaikka aiemmin metallimusiikkiin ja

muihin genreihin saatettiin liittää epähengellisiä piirteitä, metallimusiikin monipuolisuus tulisi nykyisin ottaa paremmin huomioon myös kirkon piirissä. Metallimusiikin monipuolinen käyttö on kokemukseni mukaan edelleen aika vähäistä kirkon piirissä.

Toivon, ettei tulevaisuudessa korostettaisi kirkon piirissä metallimusiikin demonisia piirteitä. Koska musiikki on tunnepitoinen asia, saavat monet ihmiset hengellisiä kokemuksia myös muusta musiikista kuin virsistä. Virsien, urkujen ja kuoromusiikin käyttö seurakunnan musiikkityössä on musiikkikulttuurin yleisen kehityksen näkökulmasta varsin marginaalinen ilmiö ja voi loitontaa ihmisiä pois seurakunnasta, koska he eivät koe tunnesidettä musiikkiin. Mitä monipuolisemmin eri musiikinlajeja hyödynnettäisiin seurakunnan musiikkityössä, sitä suurempi osuus ihmisistä kokisi olevansa tervetullut mukaan.

Tutkimusta tehdessäni huomasin, että molemmat haastateltavat opiskelijat toivat esille kirkkomusiikin koulutuksen painottumisen klassiseen musiikkiin. Nykypäivänä kuitenkin, oman kokemukseni ja haastateltavieni mukaan, kanttorin työssä on yhä enenevässä määrin hallittava monipuolisesti erilaisia musiikin lajeja. Etenkin kirkollisissa toimituksissa eivät enää riitä perinteiset Melartinin ja Mendelssohnin häämarssit tai hautajaisissa Albinonin Adagio ja Bachin Air. Olisi mielenkiintoista tutkia lisää nykyisen kirkkomusiikin koulutuksen sisällön suhdetta työelämän monipuolistumiseen. Onko tarvetta lisätä kevyemmän musiikin osuutta kirkkomusiikin opintosuunnitelmassa tai luoda muita painotuksia opintoihin nykyisten rinnalle? Erityiselle pop/jazz-kirkkomusiikinlinjalle en näe tarvetta, mutta nykyisellään on paljon opiskelijan itsensä varassa, haluaako hän perehtyä syvällisemmin rytmimusiikin osaamiseen. Ennen kirkkomusiikin opintojen aloittamista olin harrastanut paljon kevyempää musiikkia, mutta jos musiikillinen taustani olisi ollut täysin klassinen, kohtaisin kanttorin töissä tällä hetkellä paljon suurempia haasteita.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Anderssén-Löf, Mia 2013. Metallmässa. Hard Rock Hallelujah. Teoksessa *Från ökenmässa till hårdrock halleluja: Specialgudstjänster i Borgå stift*. Helsingfors: Fontana Media.

Hirsjärvi, Sirkka ja Hurme, Helena 2011. *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus.

Jousmäki, Henna 2015. *Christian metal online: the discursive construction of identity and culture*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.

Juhila, Kirsi s.a. Koodaaminen. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>. Luettu 12.4.2023.

Kauppinen, Veli 2017. Black metal kylvi pelkoa ja sekasortoa, kunnes keski-ikäistyi. <<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/12/07/black-metal-kylvi-pelkoa-ja-sekasortoa-kunnes-keski-ikaistyi>>. Luettu 13.4.2023.

Kirkon musiikki kantaa sanomaa. <<https://evl.fi/kirkossa/musiikki-jumalanpalveluksissa#18746aeb>>. Luettu 21.3.2020.

Lampinen, Tiina 2016. *Erytismessu – haaste ja mahdollisuus kanttorille. Tuomasmessun käytäntö kanttorin näkökulmasta*. Opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu.

Lilja, Esa 2009. *Theory and Analysis of Classic Heavy Metal Harmony*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto.

Lukkarinen, Ilppo 2006. *Metallimusiikki paperilla: Diskurssianalyysi Juho Juntusen artikkelista ”Raskas metalli”*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Messu eli jumalanpalvelus kokoaa kristityt yhteen. <<https://evl.fi/kirkossa/messu-eli-jumalanpalvelus>>. Luettu 17.4.2023.

Musiikin eri aikakaudet. <<https://moremusic.club/suomalaiset-bandit-ulkomailla/>>. Luettu 23.10.2020.

Musiikkia moneen makuun. <<https://evl.fi/osallistu/antia-arkeen/musiikki>>. Luettu 27.10.2020.

Saurama, Anna 2012. *Kirkko ja metalli: Diskurssit metallimessun herättämässä keskustelussa.* Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Tuomasmessut. <<https://www.tuomasmessu.fi/tuomasmessut/>>. Luettu 13.4.2023.

Which city is the capital of metal? <<https://www.capitalofmetal.fi/home>>. Luettu 23.10.2020.

LIITE

Haastattelukysymykset

Haastateltavan nimi, ammatti ja ikä

Haastattelujen teemat ja apukysymykset tarvittaessa

1. Lapsuus ja nuoruusaika

- Oliko perhe mukana seurakunnan toiminnassa tai muussa vastaavassa hengellisessä toiminnassa?
- Mikäli herätysliiketaustaa, sen vaikutukset perheen musiikilliseen elämään
- Millainen suhtautuminen kirkkomusiikkiin perheessä, miksi/miksi ei
- Millainen suhtautuminen metallimusiikkiin perheessä, miksi/miksi ei
- Onko nykyään itse mukana/osallistuuko, miksi/miksi ei

2. Mitä ajatuksia seurakunnan musiikkityöstä ja kirkkomusiikista

- Rajoittuuko genreihin, soittimiin, ilmaisutapaan, miksi, millä perusteilla

3. Metallimusiikki?

- Rajoittuuko perinteisiin bändisoittimiin? Muut ilmaisutavat? Miksi rajoittuu tai ei rajoitu
- Uruilla soitettuna?

4. Perusjumalanpalvelukset ja messut, muut seurakunnan tilaisuudet, voiko soittaa metallimusiikkia?

- Tuoko ongelmia? Mitä, jos tuo? jos ei tuo, niin miksi?
- Lyriikat vs instrumentaalinen, onko eroa/merkitystä? Irtoaako tarpeeksi alkuperäisestä kontekstista, mikäli instrumentaalinen
- Tilaisuudet nuorten kanssa vs senioreiden
- Toimitusten musiikit?
- onko hengellinen metallimusiikki (esim. HB) parempi kuin ”tavallinen” (esim. Metallica, Rammstein)